

Bölüm 5

YENİDOĞAN SARILIĞI ve EBELİK BAKIMI

Elif DAĞLI¹

GİRİŞ

Yenidoğan sarılığı, kandaki indirek bilirubin seviyesinin yükselmesi sonucunda deride ve gözlerde sarı renk değişikliğidir. Çıplak gözle sarılığın farkedilmesi için bilirubin düzeyin 5 mg/dl'nin üzerinde bir seviyede olması gerekir ⁽¹⁾. Yenidoğan sarılığı yaşamın birinci ayında sıklıkla görülen bir durumdur. Hem matür (%50-70) hem de prematüre bebeklerde (%80) görülür fakat prematüre bebeklerde daha sıklıkla görülmektedir ⁽²⁾.

Erken tanı ve tedavi ile tamamen engellenebilmesi yenidoğan sarılığını önemli kılmaktadır. Tanı ve tedavideki gecikmeler beyinde ciddi sekeller bırakabilir hatta ölümle sonuçlanabilir. Amerika Birleşik Devletleri (%27), ve Singapur (%19)'dan sonra kernikterus vakaları bildirilen ülkeler arasında üçüncü sırada (%16) yer almaktayız. Kernikterus gibi ciddi beyin hasarı oranının ülkemizde yüksek görülmesi ve önemli bir morbidite nedeni olması konunun önemini daha da artırmaktadır ^(3,4).

Amerikan Pediatri Akademisi (AAP), yenidoğan sarılığı riskinin azaltılması için sağlık kuruluşlarının bebek taburcu olmadan önce risk faktörlerini belirleyip, bilirubinin artış hızını saptayıp buna yönelik bir protokol geliştirilmesini önermektedir ⁽⁵⁾.

¹ Öğr. Gör. Dr., Çukurova Üniversitesi Abdi Sütçü Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, elifarik90@gmail.com

Hastanelerin yenidoğan sarılığı tanısını koymada, tedavisini yapmada protokollerinin olması görülme sıklığını azaltacaktır ^(5,12). Ebeler, emzirmenin doğumdan sonra en kısa sürede başlaması, sık ve etkili olması konusunda anneleri teşvik etmelidir. Ayrıca ebeler, anne ve bebeğin doğum sonrasında hastaneden çıkmadan önce sarılık açısından risk faktörlerini belirlemelidir. Bebeklerin ailelerine yenidoğan sarılığı hakkında sözel bilgiler ve yazılı kitapçıklar verilmelidir. Doğum sonu bebek izleminde, sarılık için izlem planı yapılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Yenidoğan sarılığı, ebelik bakımı, ebe

KAYNAKÇA

1. Kliegman RM, Stanton B, Geme JS, Schor NF, Behrman RE. Nelson textbook of pediatrics. In: Akhil M, Waldemar AC, editors. Digestive system disorders. 20th ed: Elsevier Health Sciences; 2015. p. 871-80.
2. Martin RJ, Fanaroff AA, Walsh MC, editors. Fanaroff and Martin's Neonatal Perinatal Medicine. In: Kaplan M, Wong RJ, Sibley E, Stevenson DK, editor. Diseases of the fetus and infant. Neonatal jaundice and liver disease. 10th ed. Philadelphia: Elsevier Saunders; 2015. p. 1618-59.
3. Stokowski LA. "Fundamentals of phototherapy for neonatal jaundice." Advances in Neonatal Care. Virginia, 2011, 11(5); 10-21
4. Ip S, Chung M, Kulig J, et al and Subcommittee on Hyperbilirubinemia. An evidence-based review of important issues concerning neonatal hyperbilirubinemia. Pediatrics 2004;114:130-153
5. American Academy of Pediatrics Subcommittee on Hyperbilirubinemia Management of hyperbilirubinemia in the newborn infant 35 or more weeks of gestation. Pediatrics. 2004 Oct;114(4):1138.
6. Jackson CJ. Adverse events associated with exchange transfusion in healthy and ill newborns. Pediatrics 1997; 99: 7-13.
7. Sgro M, Campbell D, Shah V. Incidence and causes of severe neonatal hyperbilirubinemia in Canada. CMAJ 2006; 175: 587- 90.
8. Sanpavat S. Exchange transfusion and its morbidity in ten-years period at King Chulalongkorn Hospital. J Med Assoc Thai 2005; 88: 588-92.
9. Katar S, Devocioğlu C, Özel AK, Sucaklı Ç. Kan değişimi yapılan bebeklerde hiperbilirubinemi etiyolojisinin değerlendirilmesi. Dicle Tıp Dergisi 2006; 33: 174-7.
10. Akın MA, Kavuncuoğlu S, Özbek S, ve ark. Erken taburcu olan yenidoğanlarda yeniden hastaneye yatış nedenleri ve sonuçları. Türk Pediatri Arşivi 2006; 41: 201-7.

11. Huang MJ, Kua KE, Teng HC, Tang KS, Weng HW, Huang CS. Risk factors for severe hyperbilirubinemia in neonates. *Pediatr Res* 2004; 56: 682- 9.
12. Türk Neonatoloji Derneği. (2014) Yenidoğan sarılıklarında yaklaşım, izlem ve tedavi rehberi.
13. Bhutani VK. "Phototherapy to prevent severe neonatal hyperbilirubinemia in the newborn infant 35 or more weeks of gestation ", American academy of pediatrics, 2011,128:1046-1052.
14. Watchko JF. Genetics and the risk of neonatal hyperbilirubinemia: commentary on the article by Huang et al. on page 682. *Pediatr Res*. 2004; 56(5): 677-8. 18.
15. Monaghan G, McLellan A, McGeehan A, Li Volti S, Mollica F, Salemi I, et al. Gilbert's syndrome is a contributory factor in prolonged unconjugated hyperbilirubinemia of the newborn. *J Pediatr*. 1999; 134(4): 441-6.
16. Kavlu A. Kliniğimiz Yenidoğan Ünitesine Yatırılan İndirekt Hiperbilirubinemili Olguların Değerlendirilmesi Uzmanlık Tezi, 2006.
17. Demirsoy U. İndirekt Hiperbilirubinemi Nedeniyle Fototerapi Alan Term Yenidoğanlarda İntravenöz Sıvı Desteğinin Bilirubin Seviyesi Üzerine Etkisi Uzmanlık Tezi, 2008.
18. Olds SB, London ML, Ladewig PW, Davidson MR. *Maternal-Newborn Nursing&Women's Health Care* 8. Ed. 2004. ss:782-784.
19. Kaplan M, Wong RJ, Sibley E, et al. Diseases of the fetus and infant. Neonatal jaundice and liver disease. Editors. Martin RJ, Fanaroff AA, Walsh MC. *Neonatal Perinatal Medicine*. 10th ed. Philadelphia: Elsevier Saunders; 2015;1618-659.
20. Çalışkan Ü, Koç H, Aköz M, Gürbilek M, Ak M, Ay M, Gürel A. Hiperbilirubinemili yenidoğanlarda fototerapinin serbest radikaller üzerine etkisi, Genel tıp dergisi, Selçuk Üniversitesi, 1999, 9(3):87-91.
21. Öksüz PE. Yenidoğan Sarılığında Fototerapi Cihazlarının Etkinliği. Sağlıkta Kalite Yönetimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Bitirme Tezi, Okan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2016.
22. Taheri PA., Sadeghi M., Sajjadian N. Severe neonatal hyperbilirubinemia leading to Exchange transfusion. *Medical Journal of the Islamic Republic of Iran (MJIRI)* Vol. 28.64. 14 July 2014.
23. Slusher TM., Zamora TG., Judith DA., Stanke U., Strand MA., Lee BW., Richardson SB., Keating EM., Siddappa AM., Olusanya BO. Burden of severe neonatal jaundice: a systematic review and meta-analysis. *BMJ Paediatrics Open* 2017; 1:e000105.
24. Dağoğlu T, Görak G Temel Neonatoloji ve Hemşirelik İlkeleri, 2008. Nobel Tıp Kitabevi ss:609-618.
25. Açık Y. ve ark. Yenidoğan Sarılığı ve Aile Eğitimi, Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi, Cilt:5, Sayı:13 (2010).
26. Kılıçarslan Törüner E. Erişim Tarihi:29.10.2014 http://www.toruner.tk/index.php?option=com_content&view=article&id=18&Itemid=29
27. Canbulat N, Demirgöz M. Yenidoğanın Işık Tedavisi. *Zeynep Kamil Bülteni*, Cilt: 40:2009 sayı:1.

28. Bolat F, Uslu S, Bülbül A ve ark. Yenidoğan Ünitimizde İndirekt Hiperbilirubinemi Tanısı ile Yatırılan Term Yenidoğan Bebeklerin Değerlendirilmesi. Çocuk Dergisi 2010;10:69-74.
29. Pillitteri A. Maternal Child Health Nursing 5. Ed. 2007. ss:785-789.
30. Vreman HJ. Evaluating The Efficacy of Phototherapy Devices. Indian Pediatrics 2011;48:681-68.